

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

Х МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ

Х МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

«УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ»

05-06 березня 2026 року

Харків – 2026

Управління розвитком соціально-економічних систем: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 05-06 березня 2026 року). Харків : ДБТУ. 2026. 575 с.

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

В.М. МИХАЙЛОВ – проректор з наукової роботи ДБТУ, доктор технічних наук, професор.

ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

М.А. СЕРІК – проректор з науково-педагогічної роботи ДБТУ, кандидат технічних наук, доцент;

Ю.М. САГАЧКО – завідувачка кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент.

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

В.І. АРАНЧІЙ – перший проректор Полтавського державного аграрного університету, професор;

І.Г. БРИТЧЕНКО – проректор з міжнародних зв'язків, професор Університету менеджменту безпеки в Кошице (Словаччина), доктор економічних наук, професор;

С.І. ВАСИЛИШИН – директор Інституту обліку і фінансів НААН, провідний науковий співробітник ННЦ «Інститут аграрної економіки», доктор економічних наук, професор;

Н.М. ВДОВЕНКО – завідувачка кафедри глобальної економіки НУБіП, доктор економічних наук, професор;

Т.А. ВЛАСЕНКО – завідувачка кафедри економіки підприємства та організації бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, доктор економічних наук, професор;

О.В. ГРІДІН – доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, доцент;

Ю.І. ДАНЬКО – проректор з наукової роботи СНАУ, доктор економічних наук, професор;

С.О. ЗАЙКА – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, кандидат економічних наук, професор;

С.М. КВАША – проректор з навчальної та виховної роботи НУБіП, доктор економічних наук, професор, академік НААНУ;

Т.М. ЛОЗИНСЬКА – завідувачка кафедри публічного управління та адміністрування ПДАУ, доктор наук з державного управління, професор;

О.С. МАКОВОЗ – професор кафедри менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доктор економічних наук, професор;

О.В. МАНДИЧ – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування ДБТУ, доктор економічних наук, професор;

А.В. МОСКАЛЕНКО – декан факультету менеджменту, адміністрування та права ДБТУ, доктор юридичних наук, професор;

С.І. МІНЕНКО – завідувачка відділу аспірантури та докторантури, Голова Ради молодих вчених ДБТУ, членкиня РМВ при ХОВА, доктор філософії, доцент;

В.М. НАГАЄВ – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор педагогічних наук, професор;

Г.П. ПАСЕМКО – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор наук з державного управління, професор;

РАФАЛ РЕБІЛАС – проректор з міжнародних питань, академія ВСБ, Домброва-Гурнича, Республіка Польща;

ЯЦЕК СКУДАРСКИ – доктор-інженер, Варшавський університет природничих наук – SSGW, Республіка Польща;

О.В. СМІГУНОВА – в.о. вченого секретаря Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України, кандидат економічних наук, доцент;

І.Б. ЯЦІВ – професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЛНУП, доктор економічних наук, професор;

А.М. ЯЦУН – професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування ДБТУ, доктор економічних наук, професор.

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ І
НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ, СПІВРОБІТНИКИ ТА
ЗДОБУВАЧІ ЯКИХ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У КОНФЕРЕНЦІЇ:**

- *Academy of Economic Studies of Moldova, Chişinău, Republic of Moldova*
- *Baltic International Academy. Riga, Latvia*
- *Cahul State University „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, Cahul, Republic of Moldova*
- *Daugavpils University, Daugavpils, Latvia*
- *IHI Zittau, Dresden Technical University, Germany*
- *State University of Moldova, Republic of Moldova*
- *Warsaw University of Life Sciences*
- *Департамент бюджету і фінансів Харківської міської ради*
- *Департамент економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації*
- *Державний біотехнологічний університет*
- *ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*
- *Дрезденський технічний університет*
- *ДУ Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України*
- *ДУ Миколаївська державна сільськогосподарська дослідна станція ІКОСГ НААН*
- *Запорізький національний університет*
- *Інститут демографії та досліджень якості життя НАН України*
- *Інститут тваринництва НААН*
- *Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН*
- *Київський Столичний Університет імені Бориса Грінченка*

- Миколаївський національний аграрний університет
- Мукачівський державний університет
- Національна академія Національної гвардії України
- Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»
- Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
- Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
- Національний транспортний університет
- Національний університет водного господарства та природокористування
- Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
- Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
- ОКЗ «Харківський організаційно-методичний центр туризму»
- Полтавський державний аграрний університет
- Сумський національний аграрний університет
- ТОВ «Харківський університет»
- Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
- Університет медицини та соціальних наук
- Управління житлово-комунального господарства та будівництва
Лозівської міської ради Харківської області
- Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця
- Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
- Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОБЛІКУ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Гавриленко Н.В., кандидат економічних наук, доцент
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2043-3917>

Штучний інтелект (надалі ШІ) вже перестав бути просто модним словом – він активно змінює правила гри в бізнесі, в повній мірі це стосується і бухгалтерії. Більше не потрібно витрачати години на ручну обробку рахунків чи пошук помилок у фінансових звітах. Сьогодні розповідаємо, як ШІ робить простішим життя бухгалтерів та власників бізнесу всіх рівнів, а також інвестори, покупці, податкові органи, банківські структури.

Одне з ключових досягнень ШІ – це автоматизація рутинних процесів. Завдяки цьому обробка рахунків, виставлення рахунків-фактур, введення даних, створення звітів і інші процеси більше не потребують багато часу. Як приклад: ШІ може розпізнавати PDF або скановані документи й перетворювати їх у впорядковані дані, які автоматично завантажуються в бухгалтерську систему. Це прискорює процес і зменшує кількість помилок.

ШІ також аналізує фінансові звіти та проводить регулярні перевірки. Це звільняє бухгалтерів від ручної роботи, мінімізує ризик помилок і пришвидшує процеси.

Сучасні інструменти, такі як ChatGPT, можуть автоматизувати аналіз контактів із цільовою аудиторією. Наприклад, завантаживши таблицю із записами розмов менеджерів з клієнтами, можна отримати наступні інсайти.

1. Найпоширеніші питання клієнтів. ШІ аналізує питання та допомагає виявити основні теми.

2. Типові проблеми. Визначає найчастіші труднощі клієнтів.

3. Інтереси клієнтів. Виявляє, які продукти або послуги цікавлять клієнтів найбільше.

Це допомагає бізнесу краще розуміти свою аудиторію, покращувати сервіс і швидше реагувати на потреби. Автоматизація аналізу економить час і забезпечує готові дані для прийняття стратегічних рішень.

ШІ може аналізувати не лише текст, а й зображення. Розповідаємо на прикладі ChatGPT, як це зробити. Зробіть скріншот необхідної таблиці. У нас це звіт «Баланс». Надішліть зображення в чат і сформулюйте чіткий запит. Наприклад: «Проаналізуй звіт. Підготуй

детальний висновок щодо фінансового стану компанії та надай рекомендації для його покращення». Ознайомтесь з результатами. За потреби уточніть запит для більш глибокого аналізу.

Найменування	Баланс на початок		Зміна +	Зміна -	Баланс на кінець	
	Актив	Пасив			Актив	Пасив
Допоміжний для введення залишків			14 706.00	1 375 188.86		1 360 482.86
Допоміжний для введення залишків			14 706.00	1 375 188.86		1 360 482.86
Малоцінні необоротні матеріальні активи			4 500.00		4 500.00	
Група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи			4 500.00		4 500.00	
придодання інших неооборотних матеріальних активів			4 500.00	4 500.00		
Принтер Canon LBP-2400			4 500.00	4 500.00		
Товари на складі			592 661.27	35 278.21	557 383.06	
Київ склад			102 830.04	1 473.49	101 356.55	
Львів Основний склад			344 933.62	30 919.78	314 013.84	
Одеса склад			894.02	205.46	688.56	
Оуми склад			65 486.01	1 289.70	64 196.31	
Харків склад			78 517.58	1 389.78	77 127.80	
Готівка в національній валюті			37 253.18	1 850.00	35 403.18	
Основна каса			37 253.18	1 850.00	35 403.18	
Поточні рахунки в національній валюті			1 017 582.79	338 273.94	679 308.85	
Аваль 26201112227777			6 000.00		6 000.00	
ПРИВАТ 26008055023078			1 011 582.79	338 273.94	673 308.85	
Поточні рахунки в іноземній валюті			280 800.00	148 720.65	132 079.35	
Аваль 26201177202151			280 800.00	148 720.65	132 079.35	
Розрахунки з вітчизняними покупцями			272 680.40	282 246.99		9 566.59

Ось приклад рекомендацій, які ми отримали після аналізу балансу.

1. Зниження пасивів. Значне збільшення пасивів вказує на необхідність управління зобов'язаннями. Компанії слід проаналізувати, на що були спрямовані ці кошти (кредити, закупівлі тощо) та розглянути можливості для зниження боргового навантаження.

2. Оптимізація товарних запасів. Варто переглянути стан товарних запасів на складах, оскільки їх обсяг скоротився. Якщо це пов'язано з реалізацією продукції, то важливо забезпечити стабільне поповнення запасів. Якщо ж це наслідок зменшення попиту, варто переглянути маркетингові стратегії для підвищення продажів.

3. Оптимізація грошових потоків. Зменшення коштів на поточних рахунках є сигналом для детальнішого контролю за витратами. Компанії варто проаналізувати свої витрати і знайти можливі шляхи їх оптимізації, щоб уникнути дефіциту оборотних коштів.

4. Фінансовий моніторинг і планування. Компанії слід підвищити увагу до прогнозування грошових потоків. Це допоможе краще планувати витрати і підтримувати стабільний

5. Загалом, компанія демонструє стабільний рівень активів, але слід звернути увагу на зростання пасивів і зниження обсягу грошових коштів.

Спосіб 2. Аналіз даних за допомогою плагіну GPT for Sheets™ and Docs™

Крок 2. Далі з Google Workspace Marketplace встановіть плагін GPT for Sheets™ and Docs™. Він дозволяє використовувати ChatGPT та інші моделі ШІ безпосередньо у Google Таблицях та Документах.

Крок 4. У порожній клітинці впишіть запит до ІІІ та вкажіть область даних, яку необхідно проаналізувати. До прикладу:

Крок 5. Ознайомтеся з результатами.

Наименовання	Баланс на початок		Зміна +	Зміна -
	Актив	Пасив		

284

На основі даних балансу компанії можна виділити 5 статей балансу, які найбільше вплинули на її фінансовий стан:

1. Поточні рахунки в національній валюті: Значне зменшення коштів на поточних рахунках з 1 017589.17 грн до 679308.85 грн. Це вказує на те, що компанія активно використовувала свої ресурси, можливо, для фінансування операцій або покриття витрат, що впливає на ліквідність підприємства.

2. Адміністративні витрати:

Витрати на адміністрування становили 472 655.71 грн, що є однією з найбільших статей витрат компанії. Це суттєво впливає на прибутковість і потребує ретельного аналізу, щоб виявити можливості для оптимізації.

3. Витрати на соціальне страхування та заробітну плату:

Ця стаття витрат є важливою, оскільки заробітна плата та відрахування на соціальне страхування складають значну частку собівартості реалізованих товарів і послуг, впливаючи на загальні витрати компанії.

4. Короткострокові кредити: Компанія має кредит на суму 75 000.00 грн, який не змінювався протягом періоду. Хоча цей кредит не збільшується, його наявність вказує на фінансове зобов'язання, яке може впливати на оборотні кошти.

5. Дохід від реалізації товарів і послуг:

Компанія отримала значний дохід від реалізації – 199 210.35 грн. Цей дохід є одним із ключових факторів, який підтримує фінансову стабільність, але його потрібно порівняти з витратами, щоб зрозуміти загальну рентабельність.

Ці статті є важливими для розуміння фінансової стійкості компанії і впливають на її здатність підтримувати ліквідність, оптимізувати витрати та забезпечувати прибутковість.

Це базові приклади того, як можна використовувати GPT в бізнесі та бухгалтерії, але є ще багато інших можливостей для оптимізації процесів. Експериментуйте і відкривайте для себе нові функції ШІ, які допоможуть зробити обліково-аналітичну роботу ефективнішою.

Література:

1. Dilovod: URL: <https://dilovod.ua/blog/yak-shi-dopomagae-z-buhgalteriyu-ta-optimizue-biznes/>

Рижков Б.В., Теличко О.В.

Управління інноваційними проєктами в рослинництві на сільськогосподарському підприємстві 255

Сисоєва С.І.

Специфіка механізмів державного управління в туристичній індустрії 258

Сніжко А.А.

Інновації в управлінні якістю як запорука забезпечення конкурентоспроможності автотранспортних підприємств 260

Ткаченко А.В.

Резерви зниження собівартості агропродукції в умовах дефіциту ресурсів 264

Холодок В.Д.

Особливості державного управління в туристичній індустрії 268

Шовкун-Заблоцька А.В., Шовкун З.М.

Інноваційні засади формування конкурентоспроможності підприємства 270

Облік, аналіз та фінансовий контроль як

Секція інструменти ефективного управління економічними процесами

273

Zaika S., Skudlarski J.

The place of management diagnostics in the system of management decision-making in an enterprise 274

Бержанір І.А.

Організація бухгалтерського обліку в умовах цифровізації економіки 277

Власенко А.Д.

Теоретичні засади аналізу фінансових результатів і рентабельності діяльності підприємств аграрного сектору 279

Гавриленко Н.В.

Застосування штучного інтелекту в обліку та оптимізації бізнес-процесів 282

Гамаюнова В.В., Бакланова Т.В.

Економічна ефективність вирощування гібридів кукурудзи різної групи стиглості за застосування позакореневого підживлення 286